

Man eller Swinna/som en orkar bothum och wederlaget/tå
gånge til arbetes och förtjänat ther medh/ eller ther skadan
så stor är/ och en hopp at förtjänat/ så sändes i fremmande
land/ther Han eller Hø til wisse år förblifwa oc arbete skal/
så lång tisdh/ som Honom eller Hæne så förskriffuit warder.

Thetta förestrefne/ är så til Skogernes förwahrning och
idkellige erhållande/ så wäl som skålige och råttmätighe nyt-
tande/ och at förtaga alle misßbruk/ aff Ds beleswat och stad-
gat wordet/ och wele Wij at wære Landhögdingar och Hårdz-
höfdingarne medh sine Rådmede Män/ så och någre flere be-
skedelige Män ther til deputerade i hwarie Landhsagu/ ransa-
ka effter Allmanningarne/ och them re- utigen skåda och åth-
skilla ifrån andre enstelte ågor/ så och ege si giffua acht på/ at
thenne wår ordinance må bliffua i alla ynnel Articlar effter-
kommen. Wele och i likamatto/ at wære Landzhöfdingar/
och flere wære Befallningzmän/ alle thesse Articlar nogha
och flitigt taga i acht/ och icke tilskådia/ at någhon gör här
mot/ weder straff som ordinancen vthwißer: Thet sama wele
wij och at alle the som Låhn aff Ds och Chronan innehaftwe/
och äre belåhnte medh/ så och alle aff Ridderskapet och Ad-
len/ aff Presterskapet/ Krigszfolcket/ Borgerskapet och mee-
rige Allmoge fliteligen bliffuer betrachtat och effterkommet/
effter som hwars och ens haffuande Rätt och Rättigheet
thet honom vnnar och tillåter/ och thesse wår ordinance wijs-
dare beskriffuer och vthernecker: Så årt hwarior och enom
som ther emot brøter/ är/ Wår hånbd och wrede at vndwilt-
ka. Giffuit på wårt Slätt Stockholm/ then 20 Martij/
Anno 1647.

Som aff them enhälligen giordes på then
Allmänne Riksdagh som hölts i Stockholm/ then
22. Martij Åhr M.DC.XLVII.

Tryckt aff Heinrich Keyser.

Sij Effter
 skrefne Sveriges
 Rikets Råd och Stän-
 der / Grefwar / Friher-
 rar / Biskopar / aff Rid-
 derskapet / Adel / Prästerskapet / Krigz befähet / Bor-
 gerskapet och menige Allmoge / som til henne beram-
 made / och wäl öfwerståndne Rikszdagh äre samman-
 komne / och aff wåre medhbröder som hemma äre / ful-
 måchtigade wordne ; Göre på alles wåre och wåre
 Medbröders wågnar witterligt. At effter som den
 Stormåchtigste Furstinna och Fröken / Fröken Chris-
 stina / Sveriges / Göthes / och Wändes Bihörade
 Drottning och Arsfurstinna / Storfurstinna til Fin-
 land / Hertiginna och Esilandh och Carelen / Fröken
 och öfwer Ingermanland /c. Wår allernådigste Drot-
 ning och Fröken / hafwer sumnit rådeligt och gott /
 at vthskrifwa ett allment sampeligen Rikzens Stän-
 ders Möhte och sammankomps / dest beqwämare alle
 Interessenter i Fäderneslandzens wälsärdh at vnderstå-
 ta / om alt thet som sigh hafwer tildragit i nås förledne
 Å 4
 åhren

101
Ähren / så vthi Krigzväsendet som Fredz Tractaterne
med een och annan som Riket kan hafwa / eller hafwer
haft nogot missförstånd eller tvist med / huru thet ena är
afhandlat / och thet andra medh hopp ännu arbetas
vthi / på thet alt rätteligen fattadt / måtte förorsaka och
aff sigh föda beständighet i thet som giordt wore / Och
hwad som feelte / blifwa botat / och til Rikzjens wälfärd
tidigt och medh moget råd befordrat; Så och / hwad
mera Fäderneslandet finnes nyttigt och tarfligit / ti-
digt blifwarådslaget / betänkt / beslutet och efterkom-
met. En hafwe wij vår plicht i acht tagandes / hör-
samligen å sattan dagh stått of / Hennes Kongl.
M: allernådigste efter handen gjorde Propositioner
vnderdänigst anhört / medh skyldig flit och åhåge of-
verlagdt / och på sidstone öfwer thet ene och thet andre
således förklarar / beslutet och förastkedat / såsom här
effter bredare och omständeligare är beskrefwet och
vthtryckt.

I.

Först är of aff näsiförledne åhrs åter och förlopp
kunogt / huruledes thet emellan thetta Riket och näst
angrånzande Nabolige Konge Rike Danmark op-
winne missförstånd / och Orlogh / är förmedelt wäl
ansålt och ändigade Fredz Tractater, Christeligen och
wäl bislagdt och affhandlat wordet: Förnimme och
ganska gärna / at thet swära och blodige Kriget i Tysk-
landh står nu vthi terminis, aff een fredligh affhandling
och förlikning / til Christenheetenes och wärlåre Fä-
dernes

108.
dernes Landz önskelige Ros och Trygghet: En tacke
wij den Högsie Gudh ödmjukeligen / som til thet förre
hafwer gifwit sin wälsignelse / och så wijda thet andre
tacke befordra / at sinnen nu på alle sydor hoos Inter-
essenterne sigh således hafwa länckia lätit / at man med
alswar til een godh ändstaps hopp arbetar / och thes
lyckelige effect förhoppas; Bediandes then gode Gudh
såsom fredzens Sticketare innerligen / at erhålla fred
och roligheet inrikes / och medh alle Rikzjens Naboer
stadigt och fast / så och aff siior mildheet befrämia och
til ett gode fredeligit vthslagh förhielpa the långsamt
med Fredz Tractater i Tysklandh / på thet Christenheeten
befriat ifrån these inbördes rörelser / desto bequämare
finnas måtte / at emoot så Hedningarnas och HERN-
rans Christi Namns försöliars starka ansåchnin-
gar / Och wij ther sampte vthi fredh och roligheet Gudh
för sine betedde Faderlige wälgärningar tacka och
hiärteligen prisa måge / til Hennes Kongl. M: odöde-
ligen namn och höge beröm / sampt Fäderneslandzjens
och alleswäres synreka / trygghet och hugnad. Hwarfö-
re och alt hwad ther til tienar och kan hielpa til at fre-
dha Fäderneslandet / wij ödmjukeligen och på thet flit-
tigste Hennes Kongl. M: bedia / at wela sigh låta
wara besalad / och hwadh som hindra kan / ther emot at
mildeligen vndanbida / såsom här til är stedit / och vår
vnderdänigste tillsicht of försäkrar.

II.

Efter som nu Kongl. M: of allernådigst hafwer
lätit

011
lätit vnderätta och väl remonstrerat, at ther någor
godh och säker Fredh skal kunna förhoppas / så är
högsinödig / at Wapnen in til Slutet och Executio-
nen starkt och medh Kraft / nåst thens högstes Gudz
bistånd / blifwa i händerne behåldne / så at ehwarit sa-
kerne eller vthslaget sigh länker / man på all Händel-
se / til försäkringh ärfärdigh och til redz : Och ther till
enkannerligen kräfwies / at Krigzfolket / som årligen
och aff åthskillige orsaker och mennisklige Händelser
minskas och affgår / må medh een skäligh Behskriff-
ningh förståckias igen. Hwarföre thuru wi aff al-
le Ståndh väl hafwe orsaker at sökia på negon tidh
therföre förslöningh / Och kan hwarit hafwa sine rätt-
måttige orsaker at inwända: Likwält i anseende at Kongl.
M:^{te} och Fäderneslandet icke må blifwa förlåne / men
mycket mehra aff oss synrekte i thes gode och försichtige
intention och vpsätth : En hafwe Wi här medh bewil-
lat och samtyckt / at i thesse nåst efterföljande tven-
ne åhr / Nemlig. thetta löpande 1647. och kommande 1648.
åhr / skal een allmän Behskriffning hållas öfwer Rik-
ket på sätt och wijs / aldeles såsom på Riksdagen åhr
1642. bleff bewilliat och affhandlat / Nemligen at vthut
hwarie Enio Skatt och Cron Hemman / så och Tingu
Frälshemman / the ware sigh store eller små / hela / half-
we eller mindre Hemman / innan Fredsmislen så och
Råd och Råd / eller vthan om / skrifwes och vthgår
en Knecht och warachtigh Karl. Så och / at hwarie
Eno Prestegårdar vthgöra en Knecht. Och at
Stå-

109.
Ståderne hålla theras wanlige Stofolck / och themi
rättan tidh / til Skepsflottans vthrusningh / efter
påfordran gott och dugeligt inställe: aldeles på sätt och
wijs som åhrs 1642. Beslut / medh sine omständighe-
ter / wiidare och klarligen vthtrycker och beskriwer ;
Medh förbehåld / at hwarit aff Ridderskapet här vth-
innan bewillies / icke framdeles drages them til praju-
dicium i theres wälsångne Privilegier , och i gemeen / så
framt Gudh tåckes Fäderneslandet medh mildheet
ogon och Freden at ansij / thet wi så samptligen / medh
Behskriffningen på efterföljande åhr 1648. måge för-
skonte och befriade blifwa.

III.

På thet nu Krigzfolket medh sine Tarswer må
blifwa försorgdt och göras capabelt til Rikszens tjänst /
såsom och elkest Fästningarne at försij och försörja ;
En hafwe wi och til andre wåre här til bewillade
och seedwanlige Vthlagor / bewilliat / i staden för Bo-
staps Skatten / Twå Daler Sölfsvermynt aff hwarie
Heelgårdz Skatt och Cronhemman / och En Daler
Sölfsver mynt aff hwarie Heelgårdz Frälshemman /
räknandes Twå halfwe och Fyra Fierdinghemman /
så och mindre efter proportionen emot Ett heelt Hem-
man. Sedan hafwe wi och bewilliat En Span
godh Swarntorek at Rågh aff hwarie Heelgårdz
Skatt och Cronhemman / och een Half Span aff
hwarie Heelgårdz Frälshemman / och aff mindre
Hemman efter proportionen : Hwille så Penningar
som

som Spannemåhlen wi i rättan tids/ och Spanne-
 målen til näste Stöstadh/ vthan drögs mål lefwerera
 wele. Och wi aff Ridderskapet/ ingen aff wåre Land-
 boor ther ifrån vndandragne / flere än them/ som in-
 nan om wåre Sätegårdars Råa och Röd är belä-
 gne/ eller the så Hemman som wåre ttenare til recompen-
 ce för theres gjorde tjänster aff oss kunnat vara för-
 vndte: Såsom och at themme wår godwilligheet at bli-
 stå Hennes Kongl. Majst. och Fäderneslandet/ oss
 och wåre efterkommande icke til försångh i framti-
 den vthindas och dragas måtte; Aldeles såsom år
 1642. och så öfwer thetta åhrende är förasskledat. Wi
 aff Prästerkapet och Borgerskapet/ wele och så efter
 förrige åhrs Affsked/ och hiit til obseverade bruuk/ ot-
 göra om åhret the beviljade Summa i staden för B-
 skaps Skatten vthan någon anteckningh. Och wi af
 Prästerkapet hafwe ther jämpte lofwat och tillsagdt
 aff hwarie 64. Heelgårdz Mantal wi hafwe vthi wå-
 re församlingar/ två Tunnor godh torckat Rågh/
 at låta lefwerera i näste Stöstadh/ Och theenne Con-
 tribution hafwe wi tillsagdt at continuera i twänne
 näst efterföljande åhr: Doch them som längst ifrån
 Stölandten är belägne / och heller Penningar än
 Spannemåhl lefwerera wele/ at thet them må vara
 efterlätit och tillsadt at lösa en Span Rågh för sem
 Mark Sölwer mynt för innevarande åhr/ Såsom
 Hennes Kongl. Majst. oss Allernådighst hafwer förord-
 stat/ at the som anten i förledne Frigde hafwe varit
 aff

affbrände eller heelt vthplundrade/ eller och ther som i
 förledne åhr en stor och märckeligh miswärt år fallen
 vppå / at sådane måge blifwa öfwerfedde och förmed-
 lade / effter som theres klagan finnes sann och stäligh
 vara.

IV.

Näst thetta/ hafwer Hennes Kongl. Majst. oss
 Allernådighst lätit föra til sinnes och fordrat wårt be-
 tänckande i åthskillige åhrenden; Förnembligest huru-
 ledes Skogarne här vthi Riket måge kunnat förwa-
 ras och erhållas? Willdiwr som taga öfwerhanden/
 vthrotas och förödas? Fogel och allehanda nyttige
 högditwr/ i theres Lekestidh fredas / och thes emellan så
 Cronones / som hvars och eens rätt och rättigheet
 erhållas oturberat och oförkränkt? Allehanda bårar-
 de Tråa befrias ifrån fördärff och vthödnings / och
 thet som medh stål kan och må affhuggas / huruledes
 thet medh nye planteringar/ åter må förökas och för-
 bättras igen? Huruledes vnderfäterne och Landzens
 Inbyggare oföfft vthur fremmande Land/ måge sitt
 Huustarff medh Humbla hemma försörja? Och
 sidst/ thet skadelige Tiggerijedt som mehr och mehr in-
 ristat / til Landzens skada / mycken oreda och Dord-
 ning/ och til låtingars syncke / må kunnat medh stål och
 Ordning affhielpas / och then torfftiga och nödsälte
 medhlijdeligen blifwa hulpen och tröstat? Hvilket alt
 wi efter wår skyldigheet och Hennes Kongl. Majst.
 besalningh/ medh all flit hafwe öfwerlagt: Och än
 dock vthi thet ene och andre någre åhrender och saker
 B
 äre

äre infalne/ som hafwa giordt här och ther allehanda
efftertänckande / Så är dock gott funnit / at wisse
Stadgar och Ordinancer skulle i Herres Kongl. May:^{ts}
Rampn öfwer thet ene och andre vthgå/ effter som the
nu författade/ oss äre communicerade, och aff oss godh
fundne; Medh vnderdånigste begäran och åsum-
dan/ at the således publicerade, til alles rättelse förkun-
nade i Ståderne på Rådhusworne sampt å Tingen på
Landet/ såsom och/ effter Kongl. May:^{ts} befallning full-
följde och executerade warda motte/ tå wi förmoda
wele/ vthi the inretne Dordningar een säker boot och
förbättringh.

V.

Öfwer Odelqvarnars och Sargwaltors willkor/
huru wijsda sådane erhållas/ byggias/ rijswas eller be-
ståndige blifwa måge/ är fuller och kommit i betänckian-
de/ anseendes åthskillige skäl finnes/ som Odelqvarner-
nes conservation emot Sargwaltors byggning tillsyr-
ke/ och dock ther Sargwaltorne på wisse Orter och så haf-
wa sine beqwåmligheeter / at the icke alle rijswas kun-
ne. Hwarföre är gott funnit / at här medh skäligen
blifwer handlat/ och så then fattiges som rikes sampt
Landzens lågenheet wäl tagen i acht/ och ther effter-
lempat/ lempnandes til bättre och roligare lågenheet/
såsom thet nu är/ allenast at förbiudes måtte thet här
effter flere Sargwalter/ icke ther the tilförende en finnas/
uppsättas måge Odelqvarnerne til försång.

Om

VI.

Om frije Skuthfårders och Gåstningars affslas-
sande/ såsom ett stort och märckeligt besvär/ thet Rik-
zens Inbyggjare och Allmoge hårdt trycker/ är effter
Kongl. May:^{ts} befallning/ tagit i siarckt öfwerwågan-
de/ Och hafwe wi både öfwerlagt the förre Riksdas-
gars Besluth/ så och the ordinancer som framfarne Ro-
nunger esomofftast til vnderfäternes lifsa och bät-
tring/ hafwe göra låtet. Och ändock intentionen All-
mogen hafwer varit godh/ och esomofftast nått een god
effect; Så hafwer thet dock för åthskillige infall skull/
alltidh blifwit sudzat och förhindrat. Och kunne wi
fuller sampteligen alle intet nekather til/ at iu thet för-
slag som giordes Anno. 1642. på Riksdagen och ther
bleff beslutet/ at gemene allmoge Skatt och Cronel
skulle gifwa Tree Daler Sölswernmyndt aff hwar
Hemman/ och Frälse halft ther emot/ til vnderstöds-
ning aff frije resor och Cronans förflor/ och ther emot
befrias för all sådan Skuthning och förfel/ fuller wore
effter samme besluth/ thet beqwemeste medel/ samma be-
swär at förekomma och affslassa: Lifswäl medan wi
aff menige Allmogen/ icke til troo oss och wåre Medbrö-
der at kunna vthårda medh så mycken Penninges
Skatt/ serdeles medan een godh deel aff Landstapen/
sigh ther öfwer thenne gång icke hafwer kunnat förce-
na: Ty är thetta åhrendet til een bättre och beqwåmas-
re lågenheet opstutit/ synnerligen ther Gudh then hög-
ste tåckes oss medh fredh benåda/ så at wi medh thet
besvär

B ij

besvär som vthskrifningen medh sigh förer/ kunne förs-
 skonte blifwa/ tå wi förhoppas til alt detta bättre och
 lifligare wägar finnas måge. Bediandes vnderdä-
 nigst Kongl. May: i medlertidh at wela aff Kongl.
 nåde och åhåga/ gifwa sine Landzhöfdingar sådane Or-
 dre, at the medh flit och högsta opsyn ther oppå sij och
 acht gifwa måge/ at inge gäfsningar eller Skuldingar
 må tilstådås/ vthan them som thet medh skäl och Hen-
 nes Kongl. May: willie hafwa at prætendera: Säs-
 som och/ at ingen som medh Pass kommer/ må mehra
 niuta än Passen föreskrifwa: Och all annan egenwil-
 ligh och egenmyttigh tilmått frishet förekommen och
 affskuren warda: Säsom och i synnerhet/ at ther öf-
 wer een ställigh lyfhet/ hwar och ens Privilegier con-
 form och lyfmatigh/ observeras måtte.

VII.

Belangande ett omslagh eller richtigheet i betal-
 ningen/ then finne wi Lagh och rättvisan lyfmatig
 och mycket beforderligh til Commerciernes vundersöd
 och befrielse/ så och tillandzens cultus och förbättringh.
 Och hålla rådeligit/ at H. K. May: Lagh och Recesser-
 nes mening Allernådigst stärcker och förklarar/ så at then
 gäld gör/ blifwer til betalning i rättan tidh hållen och
 strängder/ i Köphandelen och Commerciernes Crediten
 widh macht/ och således i Köp och Säl en redeligh pro-
 portion tillandzens och Inbyggjarnes ställige tarff och
 billighet hållen och handhaffd.

Sidst

VIII.

112.

Sidst/ effter Hennes Kongl. Mayst: genom Gudh
 milde försyn/ numera än för twänne åhr sedan/ är tradd
 i then/ thetta Rikes alles wäres käre Fäderneslandz
 Konungzlige och swäre Regering/ och finner sigh altså
 medh Regementzhördan belasiat/ och alt thes förvthan
 vtsi och draga måste/ hwadh som en laglig och Krönt
 Konung på stål/ och sit höga ståndz wägnar/ åligger
 och vthsöra förpliktadt är/ och effter sedh måste. En
 hafwe wi hållit nödigt/ at i vnderdänighet påminna
 Hennes Kongl. May: ther om/ at thes lyckelige Krö-
 nings Högtidh/ ju för ju heller anställas måtte/ på
 thet/ sedan alle sådane Solennia effter thetta Rikes och
 flere Christne Konunga Rikers sedwana/ wore förrät-
 tade/ och inbördes Obligationerne stärcke/ alt så mycket
 bättre och fastare författas kunde. Och hafwer Hen-
 nes Kongl. May: thetne war ödmuik afundan icke
 allenast medh nåder optagit/ vthan och så öf förtröstat/
 och sigh förklarat/ at wela/ ther Gudh eliest Hennes
 Kongl. May: så länge hälsan och lyfztiden förläner/
 och i medler tidh icke nogot serdeles hinder infaller/ lå-
 ta sin Konungzlige Kröning stee tillkommande Åhr
 1648. At wi tidigt kunde låta öf finnas tilstådes/ och
 hwadh ther til fordras och affnöden är/ förrätta och i
 wärcket ställa/ effter som wi öf ther til wele hålla we-
 derreda/ och önske innerligen aff Gudh/ til Hennes
 Kongl. May: Christelige Regering/ så wäl som
 til Krönings åten och Solenniteten all lycko och wälsig-
 uelse

113.
nelse: Bediandes hans Gudsdomelige godheet / alting
således at wela moderera och styrka / thet hans Gud-
domelige Namn må blifwa åhrat / Hans Försam-
ling och Fäderneslandet styrkt och försäkrat / och Hen-
nes Kongl. Maj: må ther igenom nå och njuta ett D-
ödeligt och berömligt namn / nu och hoos vår ewer-
deligen posteritet.

Allt thetta förestreffne / hafwe wij således som för-
bemålt och uttryckeligen beskrifwit siår / öfwerwågat /
beslutet / föraffskedat / låswat och tillsagt / på våre och wå-
re Medbröders wågnar som hemma äre / och wele thet
såsom redelige Män effterkomma och fullborda. En haf-
we wij förestreffne Kistzens Råd och Ständer thetta
medh egne Händer vnderskrifwit / och medh våre Sig-
neter försegla låtit / som gifwit och skrifwit år i Stock-
holm den 22. Martij, Anno 1647.

